

IFLA:s/UNESCOs skolbiblioteksmanifest

Skolbiblioteket förmedlar kunskap och idéer som är grundläggande för att delta i dagens informations- och kunskapssamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna leva som ansvarstagande medborgare.

Skolbibliotekets uppdrag

Skolbiblioteket erbjuder inlärningsstöd, böcker och andra resurser som hjälper alla i skolsamhället att utveckla ett kritiskt tänkande och få kompetens i att effektivt hantera informationskällor i alla format och medier. Skolbiblioteken är en del av ett omfattande biblioteks- och informationsnätverk enligt principerna i Unescos folkbiblioteksmanifest.

Skolbibliotekets personal ger stöd vid användningen av både tryckta och elektroniska informationskällor, alltifrån skönlitteratur till facklitteratur, från både egna och andras samlingar. Skolbibliotekens material är ett värdefullt komplement till läromedel och i undervisningen.

Erfarenheten visar att elevers förmåga att läsa, skriva, lösa problem och utnyttja informationsteknik förbättras när bibliotekarier och lärare samverkar.

Skolbiblioteket är till för alla i skolsamhället, oavsett ålder, etnisk tillhörighet, kön, religion, nationalitet, språk, befattning eller social status. Speciellt anpassade tjänster och material ska erbjudas de personer som inte kan utnyttja det ordinarie utbudet. Tillgången till skolbibliotekets tjänster och samlingar bör i enlighet med FN:s allmänna declaration om de mänskliga rättigheterna inte vara föremål för någon form av ideologisk, politisk eller religiös censur eller för kommersiella påtryckningar.

Finansiering, lagstiftning och samverkan

Skolbiblioteket är en viktig del i en långsiktig strategi för läs- och skrivkunnighet, utbildning, informationsspridning och ekonomisk, social och kulturell utveckling. Eftersom ansvaret för skolbiblioteken kan vara lokalt, regionalt och nationellt bör det ha stöd av lagstiftning och riktlinjer. Skolbiblioteken ska ha tillräckliga och varaktiga anslag för utbildad personal, material, teknisk utrustning och lokaler. Skolbibliotekets tjänster ska vara avgiftsfria.

Skolbiblioteket är en viktig part i det lokala, regionala och nationella biblioteks- och informationssamarbetet.

I de fall då skolbiblioteket delar lokaler och/eller resurser med ett annat bibliotek, exempelvis ett folkbibliotek, måste skolbibliotekets speciella behov beaktas och tillgodoses.

Skolbibliotekets mål

Skolbiblioteket är en integrerad del av utbildningsprocessen.

Skolbiblioteket spelar en viktig roll för utvecklingen av läs- och skrivkunnighet, informationskompetens, undervisning, inläring och kultur. Därför ska skolbibliotekets kärnverksamhet omfatta följande:

- stödja och stärka de utbildningsmål som anges i skolans mål och läroplaner
- utveckla och stimulera barns vana och glädje av läsning och inläring, samt uppmuntra dem i ett livslångt användande av bibliotek
- erbjuda möjligheter att skapa och använda information som en väg till kunskap, förståelse, fantasi och glädje

- ge eleverna övning i att värdera och använda information, oavsett format, samt ge dem insikt och förståelse för olika kommunikationssätt i samhället ge tillgång till såväl lokala och nationella som globala resurser för att ge inblick i och öka förståelsen för olika idéer, erfarenheter och synsätt
- anordna aktiviteter som främjar kulturell och social medvetenhet och lyhördhet
- arbeta med elever, lärare, skolledare och föräldrar för att uppnå skolans mål
- försvara principen att åsiktsfrihet och tillgång till information är förutsättningar för medborgaransvar och delaktighet i ett demokratiskt samhälle
- främja läsning och göra skolbibliotekens resurser tillgängliga inom och utanför skolan

Skolbiblioteket kan fullgöra dessa uppgifter genom att utveckla handlingsplaner och utbud av tjänster, genom urval och anskaffning av resurser, genom att ge tillgång till lämpliga informationskällor samt genom att erbjuda vägledning och utbildad personal.

Personal

Den yrkesutbildade skolbibliotekarien har ansvar för ledning och planering av arbetet, med stöd av övrig, kompetent personal och i samarbete med alla andra inom skolan, samt i samverkan med folkbibliotek och andra aktörer.

Skolbibliotekariernas roll kan variera beroende på skolans anslag, läroplaner och undervisningsmetodik, samt på landets lagstiftning och ekonomiska ramar.

I en alltmer uppkopplad värld måste skolbibliotekarierna kunna planera och lära ut olika metoder för informationssökning till både lärare och elever. Det är därför viktigt att skolbibliotekarierna ges möjlighet till fortlöpande kompetensutveckling.

Verksamhet och ledning

För att verksamheten ska kunna bedrivas på ett effektivt och ansvarsfullt sätt är det viktigt att:

- skolbiblioteket har tydliga riktlinjer för mål, prioriteringar och
- tjänster i anslutning till skolans läroplaner
- skolbiblioteket organiseras och drivs på ett fackmässigt sätt
- skolbibliotekets tjänster är tillgängliga för alla inom skolan
- och att det är en del av det omgivande samhället
- skolbiblioteket uppmuntras att samarbeta med lärare, skolledning,
- föräldrar, andra bibliotekarier och informationsspecialister, samt med intressegrupper i samhället

Genomförande av manifestet

Kunskaper i biblioteksadministration, informationshantering och pedagogik är en förutsättning för att bedriva en effektiv skolbiblioteksverksamhet. Det är därför viktigt att detta manifest får en spridning inom grundutbildning och fortbildning av lärare och bibliotekarier samt att manifestets principer får ligga till grund för utvecklingen av strategier, riktlinjer och planer för skolan och skolbiblioteken på nationell nivå.

Manifestet är utformat i samarbete med IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions).

Manifestet antogs 1999.